

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РЕФОРМУВАННІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МЕДСЕСТРИНСТВА

О. Н. Литвинова, Р. А. Демус, О. І. Герасимів

*ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»
Калуська ЦРЛ Департаменту охорони здоров'я Івано-Франківської ОДА
Борщівська ЦРЛ Департаменту охорони здоров'я Тернопільської ОДА*

У статті визначено головні проблеми інноваційної діяльності сучасної ідеології управління середньою ланкою системи охорони здоров'я в умовах реформування системи.

INNOVATIVE MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH INCLUSIVE COMPLEX IN HIGHER EDUCATION INSTITUTE OF I-II ACCREDITATION LEVELS

O. N. Lytvynova, R. A. Demus, O. I. Herasymiv

*I. Horbachevsky Ternopil State Medical University,
Kalush Central District Hospital
Borshchiv Central District Hospital*

The article defines the main problems of innovative activity of the modern ideology of middle point management of the health care system in the conditions of system reformation.

Вступ. У ході реформи охорони здоров'я в Україні виникає необхідність заповнення «ніші» ролі медичної сестри в системі управління середньою ланкою надання медичної допомоги. В основі будь-якої реформи лежать зміни існуючої системи і ці зміни, однозначно, повинні містити певний інноваційний елемент.

У процесі аналізу основ інноваційних технологій у різних роботах ми спостерігали численні близькі за своєю суттю поняття, що відображають зміни до нового або оновлення – це «інновація», «нововведення», «новація», «новина», «оновлення», «новизна» тощо. У будь-якому випадку ці поняття відображають зміни елементів системи, її взаємозв'язки, принципи, методи, цілі, технології тощо [1].

Нововведення як інструмент перетворення і оновлення є самостійним об'єктом вивчення в усіх розвинутих країнах і становить основу нової галузі науки, що має назву «інноватика».

Інноватика вивчає закономірності процесів розвитку, формування новацій, нововведень, механізмів

управління змінами, подолання опору нововведеннями, адаптації до них людини, використання та поширення інноваційних потоків, інноваційної діяльності, їх вплив на сферу конкуренції, на розвиток суспільства в цілому.

Основна частина. У дослідженні інноваційних елементів у реформі системи охорони здоров'я ми брали ті основи інноватики, які в стратегічному ракурсі приведуть до позитивних та ефективних змін самої системи охорони здоров'я, і, в кінцевому варіанті, до зміцнення здоров'я, зменшення захворюваності та продовження життя громадян України.

Предметом інноватики, яка перебуває на початковому етапі свого розвитку, є створення, освоєння і поширення різного типу новацій. Уперше термін «інноватика» було вжито наприкінці 80-х років ХХ ст. у науковій школі професора Санкт-Петербурзького державного технічного університету В. Г. Колосова з метою визначення напряму наукової діяльності з розробки і розвитку теоретичних засад наукової методології та методів прогнозування створення інновацій, а також методів планування, організації

інноваційної діяльності та реалізації нововведень [2]. Специфіка інноватики полягає в тому, що вона є міждисциплінарною методологією особливого типу. Інноватика забезпечує таке інтегрування знань, у процесі якого спеціальні науки (економіко-управлінські, соціологія, психологія, кібернетика, філософія, соціальна медицина та ін.) зберігають свою самостійність і специфічність, але їх теоретичні концепції і фактичні дані об'єднуються навколо методів дослідження проблем інновацій та інноваційної діяльності, інтегруючи різноманітні наукові знання з метою підвищення їх практичної ефективності.

На думку М. Гамана та інших учених, в інноватиці як у науковому напрямі, слід виокремлювати дві взаємодоповнюючі складові: теоретичну інноватику і прикладну [3]. Теоретична інноватика вирішує проблеми створення і розвитку наукової методології інноватики, теоретичні проблеми синтезу інноваційно складних організаційно-технічних систем (нових знань, ідей, нових технологій, винаходів, відкриттів).

Під прикладною інноватикою розуміється в різних галузях господарювання напрям інноваційної діяльності з вирішення проблем планування, організації і реалізації нововведень. Саме на прикладну інноватику і покладаються надії у наших розробках щодо визначення ролі та місця медичної сестри у новій системі охорони здоров'я. Кінцевим результатом наших інноваційних досліджень є досягнення практичного ефекту для забезпечення суспільного добробуту медичних працівників та держави і громадян України в цілому.

Як свідчить досвід розвинених країн, життєздатність національних економік насамперед визначається масштабами та якістю впровадження нових ідей, нових технологій, нових управлінських систем, нових продуктів, які є результатом розвитку науки та інноваційної діяльності. Коли відсутні важливі інноваційні зміни, економіка скочується до стагнації. Що і відбулося в українській системі охорони здоров'я. Саме цей факт підкреслює відомий європейський маркетолог, Ж. Ж. Ламбен і зазначає, що світова економіка нині переживає уповільнення розвитку, вихід з якого може забезпечити нова хвиля нововведень, спроможних дати довгостроковий стимул наступному періоду зростання [4].

Тому головними проблемами сучасної ідеології управління середньою ланкою системи охорони здоров'я є питання інноваційної діяльності. За кордоном, насамперед у США, Німеччині, виходить багато

літератури з питань інноватики, у якій висвітлюються різні погляди на сутність теорії інноваційного розвитку, аналізуються успіхи і невдачі американських та інших компаній протягом тривалого часу. Автори роблять висновки, що нововведення підпорядковуються певним законам і можуть бути передбаченими. Так, дедалі більша кількість дослідників підтримує хвилюву, циклічну концепцію розвитку нововведень [5].

Будь-яка стратегія виникає і розвивається виходячи з потреб практики, яка складає основу розвитку теорії. Потреби практики, необхідність вирішення конкретних завдань (наприклад, подолання економічної кризи) стимулюють розвиток наукових знань, тому розвиток теорії інноватики пов'язаний з накопиченням практичного досвіду, теоретичним його узагальненням. Практика сьогодення в системі охорони здоров'я вимагає визначення місця медсестри в новітній системі охорони здоров'я України.

Необхідно зазначити, що у вітчизняній літературі поняття «новації» активно використовували тільки в перехідній економіці України. До того часу в Україні, як і в усьому Радянському Союзі, користувались поняттям науково-технічного прогресу, і проблематика нововведень розроблялась лише в межах економічних досягнень НТП та впровадження нової техніки у виробництво.

Теорія розвитку науково-технічного прогресу не враховувала організаційно-управлінських, соціальних інновацій і, взагалі, багатьох важливих чинників ринкової економіки, які не могли бути використані в соціалістичному господарюванні.

З переходом системи охорони здоров'я до ринкових відносин іде пошук шляхів активізації інноваційної діяльності та усвідомлення сутності і форм її організації, а термін «інновація» активно використовується як самостійно, так і для визначення споріднених понять: «інноваційний процес», «нововведення» тощо.

Розрізняють кілька видів інновації, які базуються на об'єкті. Ми у своєму дослідженні розглядаємо управлінську інновацію як реорганізацію структури управління та дотично соціальну, як запровадження заходів із метою покращення життя і здоров'я населення.

В основі другої класифікації лежить ринкова сутність інновації. Питання управління інноваціями в закладах охорони здоров'я ми розглядаємо як підривні інновації – інновації, які створюють новий ринок завдяки іншим вартостям, що в кінцевому рахунку розповсюджуються на раніше наявний ринок та повністю його змінюють [6].

В останні роки з'явився особливий різновид інноваційного підприємництва – венчурне (від англ. «venture» – ризиковий). Діяльність ЗОЗ в умовах масового переходу до господарської форми діяльності підпадає саме під такий тип підприємництва, позаяк не має аналогів в Україні, за винятком нечисленних приватних закладів, які по суті мають дещо інші функції [7].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Литвинова О. Н. Функції менеджера в охороні здоров'я / О. Н. Литвинова // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2002. – № 2. – С. 94–95.
2. Nelson R. National system of innovation: a comparative analysis / R. Nelson. – Oxford University Press. – 1993. – 278 p.
3. Гаман М. В. Державне регулювання інноваційного розвитку України : монографія / М. В. Гаман. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 338 с.
4. Ламбен Жан-Жак Market-Driven Management: Strategic and Operational Marketing / Жан-Жак Ламбен. – Озон-ру, 2007. – 800 с.

Висновки. У ході реформи системи охорони здоров'я виникає гостра необхідність визначення місця та обсягів інноваційних технологій в управлінні середньою ланкою. Для закладів охорони здоров'я України на сьогодні найхарактерніше венчурне інноваційне підприємництво.

5. Литвинова О. Н. Системно-структурна концептуальна модель підготовки майбутніх керівників закладів охорони здоров'я України на шляху інтеграції у європейський простір / «Science of the XXI century: problems and prospects of researches» Vol. 5, August 2017 Warsaw, Poland. – P. 55–59.
6. Брінь П. Економічна сутність підривних інновацій / П. Брінь, Г. Дягілева // Економічний аналіз. – 2011. – № 8 (2). – С. 73–75.
7. Зарва О. Підривні інновації як ключовий елемент «формули успіху» у сучасному бізнес-середовищі / О. Зарва // Економічний аналіз. – 2012. – Т. 10 (4). – С. 108–111.

Отримано 10.08.17